

עין משפט
גור מצוה

ק"ט א מ"י פ"ג ה"ג
ר"ל ושמיה נפס
ה"ל א סנה עין פ"א
טושיע ח"מ י"י רעב
ט"ף א:
קפ"א ב ג מ"י ט"ז
ט"ט ועין כ"מ
טושיע ט ספ"ף ט:
קפ"ב ד מ"י ט טושיע
ט"ט ספ"ף ה:
קפ"ג ה מ"י ט ט"ז
ועין כ"מ טושיע:
קפ"ד ו מ"י ט ט"ז ט
ועין כ"מ טושיע
קפ"ה ז מ"י ט טושיע
ט"ט ספ"ף ה:
קפ"ו ח מ"י ט ט"ז
טושיע ט ספ"ף י:
קפ"ז ט מ"י ט ט"ז
טושיע ט ספ"ף
י"א:

רבינו חננאל

לפרוק בחנם ולא לטעון
בחנם אלא בשכר. ר'
שמעון אמר אף לטעון
בחנם משום דלא כסמי
קרא איהו לפרוק ואיהו
לטעון הילכך שיהיה
בחנם. אמר רבא מרבי
שינום נלמד צער בעלי
חיים דאורייתא מראברי
פריקה דברי הכל בחנם;
ר' יוסי הגלילי אמר
אם טעניו ויהי משאו
ונפל אין זקוק לו שנאמר
חתם משאו משאו שיכול
למכור בו. בהמת עובד
טובים מטפל בה כבהמת
ישראל משום איבה.
בהמת עובד כוכבים ועובד
טובים חתמא אחריה
ושמאי של ישראל וצריך
לטעון אין זקוק לו שני'
וחדלת אבלי ישראל חתמו
אחרי בהמתו והמשאו
לעובד כוכבים עובד העובד
עמו. ומס'י והא תרווייהו
וחדלת עובד העובד בפריקה
הוא דכתיב ביה ואוקמינן
כ"י יוסי הגלילי דסבר
צער בעלי חיים לאו
דאורייתא. ארוב צריך
לטיעו בפריקה והשוניא
צריך לטיעו בטעניה יניח
האובד וטיעו השונא
כדי לכוף את יצרו
לשלום. ופסוקה היא:

מדרברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא. וז"ל א"כ
אמאי עוקרים על המלכים ולא מדרכי האמורי (ע"ז דף
י"ג) וי"ל משום דכבוד מלך ונשיא עדיף כמו כל משמית דנדמה
מפני כבודו דאונקלוס (ו) סרף על ר"ג ע' מנה לורי פ"ק דע"ז
(ט) ועוד דכיון דכתיב את סוקיהם
מעקר קל לדחות מפני המלך:
מ"י לא עסקינן דארהבי והבי במ"ל
משוקיה. וז"ל מ"מ נדרוש ק"ו
מטעניה דלית בה חסרון כ"ס וי"ל
כיון דטעניה שיש בה חסרון כ"ס
לא היא בשכר דמ"ש מפריקה א"כ
אף טעניה דלית בה חסרון כ"ס נמי
הוי בחנם ופריקה נכתבה לדרוש
זוה דרשא אחרת:
מכלל דת"ק סבר דזקוק לו.
המקשה סבור דת"ק נמי
ידרוש משאו שהוא יכול לעמוד בו
ואשני יכול לעמוד בו נהי דאין חיוב
לטיעו בחנם דלית ביה מלות
פריקה מ"מ בשכר חיוב לטיעו
משום צער בעלי חיים וז"ל ולרבי
יוסי הגלילי דסבר צער בעלי חיים
לאו דאורייתא וליה ליה לקמן ודף
(ג). דטעניה בשכר מ"ש טעניה
מפריקה וי"ל דדריש ק"ו מחסרון
כ"ס דלכתיב טעניה גירדא דיש טעניה
שאין בו חסרון כ"ס וכ"ש פריקה
אלא כתיב פריקה לאגמורי דטעניה
בשכר וכיון דטעניה שאין בה חסרון
כ"ס הוא בשכר היכא דלית בה
חסרון כ"ס נמי דהיינו היכא דכתיב
משוקיה הוי בשכר דלפ"י מטעניה
דלית בה חסרון כ"ס והשתא לא נא
להוכיח רק דצער בעלי חיים דאורייתא
ולא לקיים שמעך ק"ו יש להוכיח
דצער בעלי חיים דאורייתא דאפשר
שק"ו הוי מחסרון כ"ס כפרשית
ל"י יוסי וז"ל ודלמא זקוק לו
מדרכין וי"ל דכל הסוגיא מוכתה דלי
צער בעלי חיים לאו דאורייתא אינו
חיוב לטיעו אפי' בשכר כדלמדין
בסמון וכי ליתיה למריה כהדיה
ליעבד גביה בשכר ולטעול צער בעלי
חיים דאורייתא אלל אי הוי דרננן
פטור היה אפילו בשכר וכן נתר
הכי דקאמר וז"ל אמרת לאו דאורייתא
אמאי מטפל ביה ולישני מדרכין:
וא"י דאורייתא אמאי מטפל
בה. וז"ל והלא כפסרי דורש
שונאך אפילו שונא עובד כוכבים וי"ל
דאמכתא בעלמא היא דנערכי
פסחים (פסחים דף ק"ג; וס) מוקי
בשונא ישראל:
ולחטעניה יין אסור אין זקוק
לה. אלל שאר
דברים זקוק ואפילו לטעון משום
איבה: אמאי וחדלת. וז"ל
ולישני בחנם אלל בשכר חיוב ולטעול
צער בעלי חיים דאורייתא וי"ל
דחדלת משמע לגמרי:
וא"י בטעניה אמאי עובד. וליכא
למירא דכתיב משוקיה דאם כן
ישא נמי:

לבוף יצרו. וז"ל כיון דנערכי פסחים (ס) מוקי לה נישאל שמונת לשאלותו כגון שראה בו דבר ערוה מה שייך בו לכוף יצרו וי"ל אלא דלא מיירי בשונא דקרא: מ"ה י' שונא עובד כוכבים. ה"מ לשניי ישראל בחנם ולעובד כוכבים בשכר: מה

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

מדרכי שניהם. מדקאמרי תרווייהו פריקה עדיפא: ואפילו ר"ש
לא קאמר. דלאנטיך למכתב פריקה: אלל משום דלא מסיימי קראי.
לטיעניה: לאו משום צער בעלי חיים. והכי יליף מה טעניה
דליכא צער בעלי חיים חיוב פריקה דליכא צער בעלי חיים לא
כ"ש: מי לא עסקינן. וז"ל אין
המקרא מדבר אף בהולך לסמויה
דלדחי צעיל משוקיה: דטע. דלרננן
דפליגי עליה דר"ש ולר"ש צער בעלי
חיים דאורייתא: מכלל דת"ק. דרבי
יוסי הגלילי רננן ור"ש: זקוק לו.
ואמאי זקוק לו אי משום מלות עובד
מעובד הא כתיב משאו הראוי לו אלל
משום צער בעלי חיים: לא דרשינן
משאו. למשא הראוי לו דמשאו כל
משא שעליו משמע: ודע. דהכי
הוא כדדמינא לך דצער בעלי חיים
לאו דאורייתא: עבדי גביה. משום
צער בעלי חיים ועל כורחו יכול
שכר: לימא מסייע ליה. לרנא דמכור
לעיל צער בעלי חיים דאורייתא:
מטפל בה. לפרוק משאה: אי אמרם
(ו) לאו דאורייתא. וטעמא משום
איבה הוא מש"ה אין זקוק לה שיכול
להשמע ולומר דבר אסור הוא לנו:
ה"ק ולטעעניה. ועולס דאורייתא
בין בטעניה פריקה משום צער בעלי
חיים וטעניה משום איבה ולהטעעניה
יין אסור ללאו צערא איכא ולא
איבה איכא אין זקוק לה: הסס
כטעניה. לקמיה פריך הא בפריקה
כתיב: משום צערא דישאל. שרין
להשהות סס: כחמר עובד כוכבים. ואין
בעל המשא שם ועל העובד כוכבים
לענין: מאי פסקס. וזי פסקת הדבר
כן דכל בהמת עובד כוכבים הוא חמר
עובד כוכבים וכל בהמת ישראל הוי
חמר ישראל: שונא שאמרו. קס"ד שונא
שאמרו אשונא דקרא קאי דמשמעי
בפריקה כי תראה חמור שונאך רוצן
וגו"ו: אשונא דמפיתין קאי. אהך
מתניתא דלעיל דשונא לטעון הוא:
רובין

מדרבי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא וז"ל א"כ
אמאי עוקרים על המלכים ולא מדרכי האמורי (ע"ז דף
י"ג) וי"ל משום דכבוד מלך ונשיא עדיף כמו כל משמית דנדמה
מפני כבודו דאונקלוס (ו) סרף על ר"ג ע' מנה לורי פ"ק דע"ז
(ט) ועוד דכיון דכתיב את סוקיהם
מעקר קל לדחות מפני המלך:
מ"י לא עסקינן דארהבי והבי במ"ל
משוקיה. וז"ל מ"מ נדרוש ק"ו
מטעניה דלית בה חסרון כ"ס וי"ל
כיון דטעניה שיש בה חסרון כ"ס
לא היא בשכר דמ"ש מפריקה א"כ
אף טעניה דלית בה חסרון כ"ס נמי
הוי בחנם ופריקה נכתבה לדרוש
זוה דרשא אחרת:
מכלל דת"ק סבר דזקוק לו.
המקשה סבור דת"ק נמי
ידרוש משאו שהוא יכול לעמוד בו
ואשני יכול לעמוד בו נהי דאין חיוב
לטיעו בחנם דלית ביה מלות
פריקה מ"מ בשכר חיוב לטיעו
משום צער בעלי חיים וז"ל ולרבי
יוסי הגלילי דסבר צער בעלי חיים
לאו דאורייתא וליה ליה לקמן ודף
(ג). דטעניה בשכר מ"ש טעניה
מפריקה וי"ל דדריש ק"ו מחסרון
כ"ס דלכתיב טעניה גירדא דיש טעניה
שאין בו חסרון כ"ס וכ"ש פריקה
אלא כתיב פריקה לאגמורי דטעניה
בשכר וכיון דטעניה שאין בה חסרון
כ"ס הוא בשכר היכא דלית בה
חסרון כ"ס נמי דהיינו היכא דכתיב
משוקיה הוי בשכר דלפ"י מטעניה
דלית בה חסרון כ"ס והשתא לא נא
להוכיח רק דצער בעלי חיים דאורייתא
ולא לקיים שמעך ק"ו יש להוכיח
דצער בעלי חיים דאורייתא דאפשר
שק"ו הוי מחסרון כ"ס כפרשית
ל"י יוסי וז"ל ודלמא זקוק לו
מדרכין וי"ל דכל הסוגיא מוכתה דלי
צער בעלי חיים לאו דאורייתא אינו
חיוב לטיעו אפי' בשכר כדלמדין
בסמון וכי ליתיה למריה כהדיה
ליעבד גביה בשכר ולטעול צער בעלי
חיים דאורייתא אלל אי הוי דרננן
פטור היה אפילו בשכר וכן נתר
הכי דקאמר וז"ל אמרת לאו דאורייתא
אמאי מטפל ביה ולישני מדרכין:
וא"י דאורייתא אמאי מטפל
בה. וז"ל והלא כפסרי דורש
שונאך אפילו שונא עובד כוכבים וי"ל
דאמכתא בעלמא היא דנערכי
פסחים (פסחים דף ק"ג; וס) מוקי
בשונא ישראל:
ולחטעניה יין אסור אין זקוק
לה. אלל שאר
דברים זקוק ואפילו לטעון משום
איבה: אמאי וחדלת. וז"ל
ולישני בחנם אלל בשכר חיוב ולטעול
צער בעלי חיים דאורייתא וי"ל
דחדלת משמע לגמרי:
וא"י בטעניה אמאי עובד. וליכא
למירא דכתיב משוקיה דאם כן
ישא נמי:

בעלי חיים לאו דאורייתא אמאי מטפל בה כבהמת ישראל התם משום
איבה הכי נמי מסתברא דקתני אם היתה טעניה יין אסור אין זקוק לה
אי אמרת בשלמא לאו דאורייתא משום הכי אין זקוק לה אלא אי אמרת
דאורייתא אמאי אין זקוק לה ה"ק ולהטעניה יין אסור אין זקוק לה תא
שמע כבהמת עובד כוכבים ומשאו ישראל וחדלת ואי אמרת צער בעלי
חיים דאורייתא אמאי וחדלת עובד תעובד מבועי ליה לעולם צער בעלי חיים
דאורייתא התם בטעניה אי הכי אימא סיפא כבהמת ישראל ומשאו עובד
כוכבים עובד תעובד ואי בטעניה אמאי עובד תעובד משום צערא דישאל אי הכי
אפילו רישא נמי רישא כבהמת עובד כוכבים סיפא בחמר ישראל מאי פסקת
סתמא דמלתא איניש בתר חמריה אויל והא וחדלת ועובד תעובד בפריקה הוא
דכתיבי א"ל הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר צער בעלי חיים לאו
דאורייתא ת"ש דאורה לפרוק ושונא למעון מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו
ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא הא עדיף ליה אפ"ה כדי לכוף
את יצרו עדיף ת"ש צערא שאמרו שונא ישראל ולא שונא עובד כוכבים
אי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא מה לי שונא ישראל ומה לי שונא
עובד כוכבים מי סברת אשונא דקרא קאי אשונא דרמתניתין קאי תא שמע
רובין

לבוף יצרו. וז"ל כיון דנערכי פסחים (ס) מוקי לה נישאל שמונת לשאלותו כגון שראה בו דבר ערוה מה שייך בו לכוף יצרו וי"ל אלא דלא מיירי בשונא דקרא: מ"ה י' שונא עובד כוכבים. ה"מ לשניי ישראל בחנם ולעובד כוכבים בשכר: מה

מסורת הש"ס
(6) [שבת קמ"ה: ב] וי"ל
אלל הא מני. (3) [שבת
קמ"ד: ד] ומוספתא פ"י.
(8) פסחים ק"ג: ומוספתא
(8) וי"ל דמתניתא,
(1) [שמות כג].
תורה אור השלם
1 כי תראה חמור שונאך
רכיך תחת משאו וחדלת
מעובד לו עובד תעובד
עמו:
שמות כג ה

הגהות הב"ח
(6) נ"ב פטור נלמד
דלמא פ"ג א"ל וז"ל ו'
נמחק: (3) ר"י ד"ה י' א'
אמת בשלמא לא:
(3) ת"ס ד"ה מדברי וס'
דאונקלוס הגר ספ"ף:

הגהות הגר"א
(א) ת"ס ד"ה לכוף. וי"ל
כ"י ר"ל דל"ז להקדים
אלל מ"מ חייב כמש"ס:

מוסף רש"י
צער בעלי חיים
דאורייתא. שנתמ עובד
מעובד עמו וליכא חסון
דדרוש טעמא דקרא משום
צער בעלי חיים [שבת קמ"ה].